

Frágreiðing frá Sameindu Tjóðum:

Dýrt at vera fátækur

Hóast innsavningar til tey fátæku og svoltandi í Afriku, floymir peningur úr Afriku til ídnaðarlondini

danska blaðnum Information (27. jan.) verður sagt, at uttanríkisráðharr- Uffe Ellemann-Jensen meirilutin av danska kinum er samdur í, at gongdin er í danska gjarbúskapinum, hava mir ikki longur ráð at va pening til menning- ondini. Sannleikin er tó, sambært Informa- n, at sjálvt um stud- urin til menningarlond- hækkar eitt sindur, er and komi í tey seinastu ni og í dag floymir pen- gar úr afrikansku menn- garlondunum til idnaðarlondini. Afrikansku ndini, talan er um, eru st tey sum hava minstu nguleikarnar at hjálpa rum, t.e. londini sunn- fyri Sahara.

Støðan nógv verri

ggjastu prógvini um sa skelkandi gongd mu fram í okt. 1987 í si frágreiðing frá Sam- undu Tjóðum eitt ár aftan altjóða innsavningavik- a til frama fyri tey eltandi í Afriku. Í frá- eiðingini varð spurt: ussu er støðan nú, eitt aftan á stóru innsavn- gina? Svarið er: Nógv rri.

1986 tóku afrikansku nningarlondini imóti gjarstudningi uppá 16 mia. dollarar. mstundis guldu londini 15 mia. dollarar av landanskuldini, sum i londum týðir, at netto- ttingin av peningi til ndini var 3.7 mia. doll- r í 1986. Hetta er ein r afturgongd frá 1982, ið londini fingu 16.3 a. dollarar, men aftur at sum koma lækkandi isir á nógvum útflut- gsvørum — málmí og andbúnaðarvørur sum út kaffi, tubakki og mmull. Valutaintøkan all sostatt við 34 mia. dollarum imóti einum kapital-innflutningi av 18 mia. dollarum.

Vanlukkulig menning

Sambært hagtolum frá Al- tjóðavalutagrunninum (IMF) ásannaðu útlensk- ir bankar í 1986 fyri fyrstu ferð eitt nettotil- skot frá menningarlond- unum til idnaðarlondini uppá 5.4 mia. dollarar. Heimsbankin roknaði út í 1986, at yvir seks ára tíðarskeið (1981-1985) hækkaði netto-flytingin av kapitali frá menningar- londunum til idnaðarlond- ini úr 7.2 mia. dollarum í 73.6 mia. Hja afrikansku menningarlondunum hækkaði kapital-flytingin til idnaðarlondini yvir sama tíðarskeið úr 5.3 mia. dollarum til 21.5 mia. dollarar. Til samanbering- ar kann nevast, at samla- ada menningarhjálpin frá OECD-idnaðarlondum var 29 mia. dollarar í 1985.

Tvær orsakar eru til hesa vanlukkuligu menn- ing, sum máar stóð und- an nógvum menningartil- tokum, sum eru sett í gongd seinastu árin: fall- andi útflutningsprisir og vaksandi uttanlands- skuld.

Uttanlandsskuldin hjá afrikansku londunum er nú okkurt millum 150 og 200 mia. dollarar. Hetta er 3-4 ferðir tann árliga út- flutningsinntøkan hjá hesum londum og stívliga helvtin av bruttotjóðar- tøkuni.

Ongin idnaður

Bruttotjóðarúrtøkan í Afriku skal nøkta tørvin hjá 500 milliónum fólki, men hon er bert eitt sind- ur størri enn tann spanska bruttotjóðarúrtøkan, sum verður bytt imillum 40 milliónir fólki.

Tann låga bruttotjóðar- úrtøkan er ein av forklár- ingunum uppá, hví trupul- leikarnir hjá afrikanska meginlandinum eru so ringir at loysa: næstan ongin idnaður er at byggja á. Framleiðslan per íbúgva er ikki størri í dag enn hon var fyri 20 ár-

um síðani. Frá hesum sjónarmiði sæð, hevur tann lænti peningurin onga nyttu gjort. Fátækradæmið í Afrika ger skuldina tyngri at bera og verri at gjalda aftur. Samlaða skuldin er kortini ikki størri enn hjá teimum 2-3 størstu skuldarunum í Suður-Amerika. Av teim- um 37 londum, sum í hag- tolunum hjá Heimsbank- anum verða nevnd «lág- inntøku-lond» eru 24 í Afrika — t.e. londini sunn- an Sahara. Hesi lond eiga helmingin av samlaðu skuldini í økinum.

Samlaða skuldin í Afrika vaks við umleið 20% um árið í sjeytiárun- um og sjey-faldað millum 1974 og 1985.

Á húsagangi

Byrðan vegna avdráttir og rentur er eisini vaksin. Í 1978 brúktu londini 13% av útflutningsinntøkuni til at gjalda avdrög av skuldini. Í 1981 var hetta lutfall vaksið til 19% og í 1987 var tað næstan 35%. Skuldabyrðan er sínámill- um sera ójovn. Hja teim- um 28 afrikansku londun- um, sum skylda mest, eru avgjöldini 62% av útflut- ningsinntøkuni, og hjá nógvum londum, eitt nú Zambia, Sudan og Mozambique, er hetta lut- fall meira enn 100%. Hetta týðir, at hesi lond longu vóru farin á heysin, um avtalurnar við altjóða peningastovnarnar vórðu hildnar. Men tað ber ikki til fyri eitt land at fara á húsagang. Tað er í hvussu so er ikki hent enn. Í staðin verða nýggjar av- talur gjordar og lánefreist- in verður longd. Avis lond, eitt nú Zambia og Sudan, hava avgjört bert at nýta eitt ávíst lutfall av útflutningsinntøkuni at gjalda skuldina við.

Samstundis lækkaðu útflutningsinntøkurnar við 29% í 1986, úr 64 í 45 mia. dollarar. Hetta er størsta prísfall síðan 1950, og sama ár hækkadi

eisini prisurin á innflutt- um vorum við 20%.

Beiskur veruleiki

»Skulu vit svøltu børnini hjá okkum fyri at gjalda avdrøgini?« spurdi fyrr- verandi forsetin í Tan- zani, Julius Nyerere, fyri nøkrum árum síðani, tá kjakið um figgjartrupul- leikarnar hjá menningar- londunum tók seg upp av álvara. Í dag er hesin spurningur ikki longur teoretiskur men ein beisk- ur veruleiki fyri eitt vaks- andi tal av afrikanskum londum.

Tað er neyðugt við inn- savningum, ta ið skerp- iningur höttir nógvar milli- ónir menniskju í Etiopiu og Mozambique, men tað verður eisini alsamt meira umráðandi at meta av nýggjum um teir grund- leggjandi búskaparlígu og politisku strukturarnar, sum eru við til at halda afrikanska fólkinum niðri í fátækradæmi, svølti og sjúkum.

Status-frágreiðingin frá FN sigur stutt og greitt, at møguleikarnir hjá afri- kansku londunum at stýra eru minkaðir nógv.

Tey ríku verða ríkari

Tað hevur eydnast at sannføra leiðararnar í

hópinum av londum um, at tað verður neyðugt at geva bóndunum hægri prisir, so at tað verður møguligt at økja um fram- leiðsluna, avmarka fólka- vøxturin og skerja al- mennar iløgur til at fáa meira pening til pro- duktivar iløgur. Men allar royndir at venda gongdini

Hóast hjálpin verður støðan verri og verri fyri hvønn dag

við, verða køvdar av al- tjóða búskaparskipanini, sum ger tey ríku londini alsamt ríkari og tey fátæku fátækari.

etj.-

ALT VVS

arbeiði

— skjótt og væl

Við góðum handverkarum átaka vit okkum alt rø- hitaverks- og sanitets- arbeiði kring alt landið

KJELD PETERSEN

Tlf. 73 433 ella 159 73 eftir kl. 17

Bilførari søkist

Bilførari við tí stóra koyrikortinum søkist at byrja sum skjótast.

Jógvan Haraldsen
Tlf. 122 91